

Балдинюк О. Д.

к. пед. наук, доцент

ПРОБЛЕМИ ГОТОВНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЦЕНТРУ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ – СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ЯКІ ЗАЛИШИЛИСЯ БЕЗ ОПІКИ БАТЬКІВ, ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проблема підготовки педагога до роботи з дітьми, рівня його готовності до професійної діяльності, становлення як професіонала завжди цікавила дослідників. У науковій літературі розкривається ряд проблем – становлення професійно-педагогічного спілкування (М. Вієвська, В. Кан-Калик, М. Коць), формування у майбутніх педагогів професійної готовності до педагогічної діяльності (О. Безпалько, О. Малихін), підвищення кваліфікації педагогічних кадрів (О. Козлова, К. Макогон та ін).

На думку А. Капської готовність до педагогічної діяльності передбачає наявність таких стосунків, формування таких якостей особистості, які забезпечують майбутньому педагогу можливість усвідомлено і компетентно здійснювати професійну діяльність [2, с. 7]. Готовність до педагогічної діяльності передбачає наявність таких чотирьох компонентів: особистісний, мотиваційний, змістовно-процесуальний і конативний (поведінковий) [4, с. 12].

Особистісні якості педагога впливають на його стосунки з дітьми, вибір методів і засобів роботи з ними. До особистісних якостей педагога можна віднести: уміння контактувати з людьми, витримку, почуття гумору, акуратність, допитливість, настирливість, емоційну зрілість і врівноваженість.

Важливим показником професійної готовності соціального педагога до педагогічної діяльності в умовах ЦРДС є оволодіння комунікативними вміннями і навичками, формування комунікативних якостей особистості, що передбачає наявність у педагога уміння вислухати, пояснити, зрозуміти, відповісти у доступній формі, створити атмосферу довіри під час бесіди з вихованцем, допомогти йому розв'язати конфліктну ситуацію, зняти психологічне напруження.

Мотиваційний компонент готовності визначається інтересами і потребами соціального педагога, які спрямовують його на досягнення певних результатів, стимулюють, регулюють діяльність. До провідних потреб, реалізація яких буде сприяти формуванню готовності соціального педагога до педагогічної діяльності в умовах реабілітаційного центру. можна віднести потреби як гедоністичні, інформаційно-освітні, потреби у свободі, самовираженні, самоствердженні, бути особистістю.

До загальних професійних цінностей відносяться: зміст професійної діяльності і зумовлені ним можливості самореалізації особистості; суспільне значення праці, яке визначається його результатами і наслідками; суспільна оцінка трудової діяльності педагога в залежності від ступеня її корисності для суспільства; режим та умови праці, у тому числі соціально-економічні і морально-психологічні.

Змістовно-процесуальний компонент включає три групи складових:

- професійно необхідні знання (знання про державу і суспільство; знання про предмет праці; знання в галузі соціальної педагогіки і психології);
- професійно-педагогічні вміння, які визначаються вмінням педагога реалізовувати свої функції;
- професійно розвинені особистісні якості (захопленість справою, справжня зацікавленість діяльністю, ініціативність, повага до особистості дитини в процесі взаємодії, готовність прийти на допомогу вихованцям, співпрацювати з ними).

Сутність *конативного компоненту* готовності соціального педагога до реабілітаційно-педагогічної діяльності полягає у прагненні підвищувати рівень своєї педагогічної компетентності, в активному пошуку нових методів, засобів, форм роботи з вихованцями, у самовдосконаленні. Така готовність до педагогічної діяльності проявляється на соціальному, теоретично-методологічному, психологічному, практико-діяльнісному рівнях.

Врахування складових компонентів готовності соціального педагога реабілітаційного центру до педагогічної діяльності, відповідних їм професійних знань, умінь, навичок, рівнів прояву готовності є необхідною умовою для організації підготовки соціального педагога до педагогічної діяльності з дітьми-сиротами на

достатньо високому рівні, що впливає на ефективність реабілітаційно-виховного процесу в умовах реабілітаційного центру взагалі.

Вивчення нормативних документів, що регламентують діяльність закладів даного типу, спостереження за роботою педагогів, анкетування і бесіди з вихованцями та вихователями дозволили виділити ряд причин невисокого рівня реабілітаційно-виховної роботи соціальних педагогів інноваційного закладу.

1. Недостатня спеціалізована підготовка студентів педагогічних вузів до роботи з дітьми-сиротами в умовах реабілітаційних центрів.

2. Слабкі знання педагогів про особливості фізичного, психічного та соціального розвитку дітей-сиріт, ігнорування цих специфічних особливостей в процесі реабілітаційно-виховної роботи.

3. Недостатні знання педагогів принципів, форм і методів роботи з діагностики і корекції особистості дитини-сироти.

4. Відсутність у соціальних педагогів необхідних умінь планувати і аналізувати свою роботу.

Успішне подолання цих та інших причин передбачає можливість створення сприятливих умов для реабілітації дітей-сиріт та дітей, які залишилися без опіки батьків, в процесі реабілітаційно-виховної роботи реабілітаційного центру, який під силу лише досвідченому педагогу, який має високий рівень готовності до професійної діяльності з реабілітації дітей-сиріт та дітей, які залишилися без опіки батьків, в умовах реабілітаційного центру.

Список використаних джерел:

1. Завацька Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2008. – 240 с.

2. Капська А. Й. Деякі особливості формування готовності студентів до професійної творчості // Моделювання виховної діяльності в системі професійної підготовки студентів: Теорія, практика, програми /За заг. ред. А.Й.Капської. – К.: ІЗМН, 1998. – 192 с.

3. Коробова Л. О. Соціально-педагогічні особливості роботи з дітьми-вихованцями дитячого будинку // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні

технології. – 2011. – № 2. – С. 19-27.

4. Особливості позаурочної виховної діяльності в школах-інтернатах для дітей-сиріт і дітей, які залишилися без опіки батьків: Методичні рекомендації / Укл. Б. С.Кобзар, В. П.Вугрич, А. М.Балуба, Л. С.Дробот. – К., 1995. – 92 с.